
Publikace

Nakladatelství Karolinum vydává v tomto roce tematické publikace, které se vztahují k roli žen ve vědeckých a specializovaných oborech. Autorkou první je profesorka Milena Lenderová. Kniha s názvem Ženy s kufříkem a nadějí se zabývá postavením a činností tzv. porodních bab. Ty byly od nepaměti součástí místní kolektivní paměti – byly vnímány jako inventář obce, podobně jako farář, učitel, starosta; bábu potřeboval každý. Stála u biologického (vymanila dítě z lůna matky) i sociálního zrození (držela ho při křtu, občas byla kmotrou). Podílela se i na jiných úkonech, hrála důležitou roli při přechodových rituálech: zrození, křtu, úvodu i smrti. Přibližně v letech 1850–1950 se prohloubila profesionalizace porodnické pomoci. Přešla od sousedské výpomoci k povolání, které bylo třeba legislativně zakotvit: během sta let se porodní bába změnila v porodní asistentku.

Kniha sleduje změny legislativního rámce, ohraničujícího život a činnost porodních babiček, institucionalizaci babického vzdělání, analyzuje proměny vztahu porodních bab a církve. Věnuje pozornost proměnlivě harmonickému a disharmonickému vztahu porodních bab a lékařů a rovněž genderovým stereotypům, které byly v tomto segmentu dějin vzhledem k porodní asistentce nejvýraznější. Báby jsou představeny i jako profesní skupina; lze sledovat, jak často a jakým způsobem porušovaly ve své nelehké praxi zákon. Závěr knihy se věnuje postupnému sebeuvědomování porodních asistentek, hledá odpověď na otázku, kdy a jakým způsobem se začaly hlásit o svá práva, proč odmítaly označení „bába“ a usilovaly o „důstojnější“ název „porodní asistentka“.

Druhá publikace profesora Hynka Jeřábka s názvem Úspěšné ženy ve stínu slavných mužů přibližuje osudy pěti výjimečných žen, které se zasloužily o rozvoj sociologických metod a jejich použití v aplikovaném výzkumu: Florence Kelleyové, Vivian M. Palmerové, Marie Jahodové, Herty Herzogové a Elisabeth Noelle-Neumannové. Tyto ženy vynikaly houževnatostí, s níž šly za svými sny a cíli, byly hrdé, mimořádné svou originalitou, a přitom ochotné tvořit v týmu. Dokázaly porozumět empirickým datům a metodologickým souvislostem a snažily se prosazovat inovativní přístupy v bádání, jejich myšlenky byly často i vůdčí ideou dodnes slavných výzkumných projektů. Bez jejich inovací, energie a tvůrčích nápadů by mnohé projekty nebyly tak úspěšné. Sláva však připadla zpravidla mužům teoretikům, v jejichž stínu tvořily.

Kniha nabízí vyprávění o vědeckém i osobním životě těchto několika výzkumnic, o jejich odvaze, trpělivosti, nelehkých rozhodnutích i úspěších jejich snažení. Čtenáře provede téměř celým dvacátým stoletím a připomene mu, čím tyto průkopnice přispěly k empirickému sociologickému výzkumu.

Hynek Jeřábek

**Úspěšné ženy
ve stínu slavných mužů**

Příběhy pěti žen,
které ovlivnily podobu
sociologického výzkumu